

Atskaite par dalību GEOPA-COPA un Eiropas Komisijas
rīkotajā seminārā par balsta un kustību aparāta traucējumiem strādājot
lauksaimniecībā

7.-10.06.2012., Māstrihta

Izskatāmais jautājums: Semināra atklāšanas uzruna

Rezumējums:

LTO Netherlands valdes loceklis un LLTB valdes priekšsēdētājs Noud Janssen sveic klātesošos Nīderlandē, sniedzot pamatinformāciju par Nīderlandes lauksaimniecības nozari.

Nīderlandē lauksaimniecībai ir liela loma valsts ekonomikā. LTO Netherlands (lauksaimnieku NVO) misija ir nodrošināt stipru ekonomisko un sociālo vidi saviem lauksaimniecības uzņēmējiem.

Lauksaimniecība nodrošina pārtiku, veselību, vidi, labklājību, enerģiju u.c. Nīderlandieši ir ļoti lepnī par savu lauksaimniecību un it īpaši par dārzkopību. It visur

tiek lietots valsts simbols ar tulpīti.

Kādus izaicinājumus redz LTO Netherlands?

→ nepieciešams vairāk kooperācijas starp zemniekiem un pārtikas ķēdēm;

→ vides saglabāšana un ilgtspējīga ražošana.

Lauksaimnieku NVO ir tā organizācija, kas ievirza fondu naudu pareizajā gultnē, kopīgi izvirzīto mērķu sasniegšanai.

Nākotnes forma lauksaimniecībā NL:

- uz tirgu orientēts;

- jāuzņemas atbildība par savu darbību;

- sabalansēta efektivitāte un ilgtspēja;

- sadarbības tīkls ar kolēģiem (citiem lauksaimniekiem), pārtikas ķēdēm, zinātniekiem, sabiedrību, valdību, pašvaldību un valsti.

Tiek informēts par izstādi, kas notiek reizi 10 gados Floriade – tās galvenais mērķis ir ieviest pēc iespējas vairāk inovācijas dārzkopībā. Kopā apvienojas 16 pašvaldības, lai šo pasākumu organizētu.

Izskatāmais jautājums: Starptautiskās darba organizācijas prezentācija

Rezumējums:

Shengli Niu, Starptautiskās darba organizācija (www.ilo.org/safework), informē, kāda ir darba drošība pasaulē. Pasaulē 2011.gadā bija 3,27 miljardi darba spējīgo un 1,34 miljardi ir nodarbināti lauksaimniecībā. 95% lauksaimniecībā nodarbināto pasaules iedzīvotāju nav pieejama nekādas darba aizsardzība, vairums no lauksaimniecībā nodarbinātajiem atalgotajiem darbiniekiem nav sociāli nodrošināti. Pasaulē ļoti daudz arī tiek nodarbināti bērni, un no visiem šiem gadījumiem, 70 % viņi nodarbināti lauksaimniecībā. ILO no 2001.-2008. gadam ir apkopojuši datus par nelaimes gadījumiem. Tikai 8 valstis ir sniegušas ziņojumus katru gadu. Pasaulē ik gadu notiek 321 tūkstošis nāves gadījumu darba vietās lauksaimniecības nozarē.

Starp darbā gūtām traumām balsta un kustību aparāta traucējumi (turpmāk - MSD) ir 40% un to rezultātā darbinieki ne tikai cieš sāpes, samazinās viņu ienākumi, palielinās medicīnas izdevumi, bet arī darba devējiem tā ir dīkstāve, papildus izdevumi un mazāki ienākumi. Gan darba devējs, gan darba ņēmējs ir ieinteresēts risināt darba drošības jautājumu. Lai samazinātu MSD ir vairāki profilaktiski pasākumi, starp kuriem ietilpst darba devēju un darbinieku izglītošana, atbilstošas darba vietas izveide.

Eiropas Savienībā lauksaimniecībā nodarbinātie visbiežāk (62%) tiek pakļauti vienveidīgām plaukstu un roku kustībām, 45% strādā grūtās vai nogurdinošās pozās, 35% ir jāceļ smagumi, 25% sūdzas par sāpēm krustos, 23% - par muskuļu sāpēm (2005. gada pētījuma rezultāti).

Papildus informatīvie materiāli:

- Fatality rate in Agriculture/ Fatality rate in all industries.* (pameklēt attēlus Google)
- International Occupation and Healths information centre* (skatīties informāciju)
- Encyclopedia of occupational health and safety.*
- Ergonomic approaches to the prevention of work-related musculoskeletal disorders.*

Galvenie secinājumi no prezentācijas:

Atbilstošiem darba apstākļiem jābūt pieejamiem pilnīgi visiem pasaules iedzīvotājiem! Izmaksas darba devējam ir zemas, lai uzlabotu ergonomiku un darba stilu, lai neapdraudētu strādniekus!

Izskatāmais jautājums: MSD mazināšana Eiropas lauksaimniecībā

Rezumējums:

Ad de Rooij, Nīderlandes sociālo partneru organizācijas „Stigas” pārstāvis, informē par Geopa – Copa veikto aptauju par darba drošību lauksaimniecībā Eiropas Savienības dalībvalstīs. Aptauja tika veikta 2012. gada februārī un tika saņemtas 19 valstu aizpildītas anketas. Informāciju par Latviju sagatavoja Sarmīte Babāne.

MSD ir visbiežākā kaite, kas rodas Eiropas lauksaimniecības nozarē strādājošiem. Tas ietekmē gan darba devēju, gan darba ņēmēju, gan sociālo drošību, kā arī nozares imidžu.

GEOPAs iniciatīvas ES:

- prasīt valstīm kopīgu definīciju par MSD;
- sociālajiem partneriem veidot nacionālo novērošanu par lauksaimniecībā nodarbināto veselību un drošību;
- veidot statistiku un reģistrus.

Aptaujas anketu apkopošana deva iespēju salīdzināt:

- MSD definīcijas;
- zināšanas, statistikas rādītājus;
- darba devēju un darba ņēmēju zināšanu līmeni;
- labos piemērus MSD mazināšanai.

Aptaujas rezultātā tika secināts, ka sociālajiem partneriem būtu vairāk jāstrādā, lai palielinātu zināšanas par MSD riskiem, kā arī jākonkretizē prevencijas politiku dažādu nozaru uzņēmumos.

Izskatāmais jautājums: Labie piemēri lauksaimniecībā un izaicinājumi

Rezumējums:

Veerle Hermans, IDEWE Ergonomikas departamenta vadītāja (veerle.hermans@idewe.be), iepazīstināja ar projektu, kā ietvaros tika apkopoti labās prakses piemēri veselības un drošības uzlabošanai darbā. Projektā iesaistījās 6 dalībvalstis un tika apkopoti 143 labie piemēri par dažādiem pašu lauksaimnieku inovatīviem risinājumiem darba drošības sfērā. Tiek plānots sagatavot jaunu projekta pieteikumu un tiek uzrunāti potenciālie projekta partneri.

Izskatāmais jautājums: ES valstu labie piemēri par darbā gūto traumu novēršanu – Zviedrija

Rezumējums:

Emma Terander, Zviedrijas Mežsaimniecības un lauksaimniecības darba devēju federācija

Zviedrijā lauksaimniecībā nodarbināti mazāk kā 1% darbspējīgo iedzīvotāju. No visiem valsts uzņēmumiem tie ir apmēram 10%. Vairāk kā 90% lauksaimniecības uzņēmumu nav darbinieku. Likums nosaka, ka katram darba devējam ir jāinformē par darbā gūtiem negadījumiem. 2010. gadā bija 9075 nelaiemes gadījumi visos sektoros, no kuriem 50% bija MSD. Tikai 20 nelaiemes gadījumi bija lauksaimniecības nozarē. Zviedrijā ir gan valsts iestāde, kas uzrauga darba drošības jautājumus, gan arī NVO, ko vada un finansē sociālie partneri. Viņu mērķis ir paplašināt darba devēju un darbinieku zināšanas par veselības un drošības jautājumiem.

Organizācijas SLA un LRF 2007.gadā uzsāka projektu izmantojot fondus, kuru 2010.gadā jau turpināja paši. Tika izmācīti 8 eksperti, katrs savā jomā. Ir izveidotas vairākas privātas iniciatīvas, kā ierobežot traumas darba vietās.

„Sakert Bondfornuft” - iniciatīva, kuras laikā izmācīti 180 eksperti no zemnieku vidus. Viņi ir izmācīti kā aizsargāt ģimenes locekļus. Piemēram, 2011.gadā 1100 zemnieki izmantoja konsultācijas par drošību saimniecībās.

Kad organizācija piedalās kādos pasākumos un izstādēs, vismaz viens eksperts tiek aicināts līdzi, lai biedri redzētu, ka darba drošības jautājumi tiek uztverti ļoti nopietni.

Zviedrijā ir cieša valsts un NVO sadarbība darbinieku izglītošanā par darba drošības jautājumiem, par to tiek skaļi runāts. 2011. gadā lauksaimniecības nozarē bija 17 nāves gadījumu, no kuriem 5 gadījumos bojā gāja bērni. Kopumā valstī visās nozarēs bojā gāja 57 darbinieki.

Zviedrijā MSD tiek iekļauta kā viena no traumām, kas iegūta darba gaitā, bet tas netiek uzskatīts kā nelaiemes gadījums. Katram darba devējam ir jānodrošina un jāapmaksā apdrošināšana katram darbiniekam. Apdrošināšana tiek izmantota, ja darbinieks darbā ir guvis kādu traumu.

Izskatāmais jautājums: ES valstu labie piemēri par darbā gūto traumu novēršanu – Spānija

Rezumējums:

Pedro Delgado no Spānijas informē par darbības plānu, lai samazinātu darba laikā iegūtās MSD. Plāns sastāv no šādām darbībām:

- Sistemātiska noziņoto gadījumu izpēte;
- Darba instrumentu un tehnikas izpēte;
- Jauninājumu ieviešana;
- Izveidota darba grupa, kas definē darāmos darbus;
- Veicināt kampaņas ieviešanu;
- Iesniegt priekšlikumus valdībai, lai ievieš praksē.

Tāpat arī šos jautājumus risina Valsts institūts drošības un higiēnas jautājumos, izveidojot informatīvu mājas lapu (www.insht.es).

2011. gada martā Spānijas valdībā tika iesniegts šis priekšlikums par darbības plānu, lai samazinātu darba laikā iegūtās MSD un tas tika apstiprināts.

Darba grupa MSD jautājumos strādās pie informācijas analīzes par MSD valstī, tiks izvērtētas metodes, rīki un informatīvie materiāli, kas saistīti ar MSD, kā arī veicināt sadarbību starp uzņēmējiem un valsts institūcijām. Šī darba grupa strādās īslaicīgi un darbu uzsāks 2012. gada 11. jūnijā.

Spānijā lauksaimniecībā strādājošajiem problemātiskās zonas ir mugura, jostas vieta, kakls.

Izskatāmais jautājums: ES valstu labie piemēri par darbā gūto traumu novēršanu – Francija

Rezumējums:

Gilles Debaire, Valsts lauksaimnieku arodbiedrību federācija (Federation Nationale des Syndicats d'Exploitants Agricoles (FNSEA)), informē, ka Francijā ir 35 reģionālie apdrošināšanas veidi. Negadījuma apdrošināšanu ir jānodrošina un jāsedz darba devējam un tā ir atkarīga no nodarbošanās veida, pamatojoties uz katrā sektorā pastāvošiem riskiem. Apdrošināšana ir jāiegādājas arī sezonas darbiniekiem tāpat kā pilna laika nodarbinātajiem, ja viņi strādā vairāk kā 6 mēnešus.

Francijā ir 600 eksperti, kuri strādā pie veselības un drošības jautājumiem lauksaimniecībā.

Tiek strādāts pie informācijas sagatavošanas par MSD, ir sagatavotas vairākas brošūras ar informāciju par MSD un to novēršanas pasākumiem. Tiek izvērtēti arī jauni riski, kas varētu rasties mūsdienu tehnoloģiju izmantošanas rezultātā. Ir izveidots statistisks apskats par negadījumiem lauksaimniecībā 2005. – 2009. gadā (Observatoire des troubles musculo-squelettiques des actifs agricoles 2005 – 2009) un izstrādāts drošības un veselības rīcības plāns 2011. – 2015. gadam (Sante-Securite au Travail. Plan 2011 – 2015). Dažādu aktivitāšu rezultātā Spānijā ir izdevies samazināt nelaimes gadījumu skaitu lauksaimniecības nozarē.

Sociālie partneri un valsts institūcijas 2008. gadā parakstīja vienošanos par sadarbību un koordināciju darba drošības jautājumu risināšanā lauksaimniecībā. Dažādu aktivitāšu rezultātā tiek veidotas uzlīmes, reklāmas lapiņas ar īsiem saukļiem: „Veselība ir svarīga”; Veselība ir neticami svarīga” utt.

Nacionālās informatīvās kampaņas rezultātā ir izveidoti videoklipi ar skečiem par sekām, kas notiek, izvēloties nepareizu darba tērpu vai instrumentus.

Izskatāmais jautājums: ES valstu labie piemēri par darbā gūto traumu novēršanu – Austrija

Rezumējums:

„Individual responsibility about awareness if you are doing right”

Katram individuāli jāuzņemas atbildība par to, lai visu darītu pareizi un negūtu traumas, ilgstoši darot kaut ko nepareizi.

Izskatāmais jautājums: ES valstu labie piemēri par darbā gūto traumu novēršanu – Ungārija

Rezumējums:

Mate Csizmadia, Ungārijas Lauksaimniecības kooperatīvu un ražotāju federācija informē par veselības un drošības jautājumu ievērošanu un ieviešanu Ungārijā. Valstī nav noteiktas konkrēta definīcija priekš MSD. Darba drošību uzrauga Ungārijas darba inspekcija un Ungārijas Arodslimību institūts. Ja dakteris atklāj arodslimību, viņam par to ir jāziņo, jāizpēta un jāreģistrē.

Darba devējiem ir jāveic riska novērtējums saimniecībā. Darba inspekcija pārbauda saimniecībā šos riska novērtējuma dokumentus.

Valstī ir noteikti īpaši nosacījumi „jūtīgai riska grupai”, kas ietver jauniešus, grūtnieces u.c. 98,5% darba devēju nodrošina veselības pārbaudes saviem darbiniekiem.

2011. gadā tika noteikti darba drošības nosacījumi likumdošanā.

(www.mosz.agrar.hu),

Izskatāmais jautājums: ES valstu labie piemēri par darbā gūto traumu novēršanu – Bulgārija

Rezumējums:

Ludmilla Todorova, Bulgārijas Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome, informē par statistikas datiem Bulgārijas lauksaimniecībā . Arī Bulgārijā ir liels administratīvais slogs uzņēmējiem, kā arī Bulgārijā mazo, vidējo uzņēmumu ieņēmumi nesedz produkcijas ražošanas izmaksas, tāpēc viņiem ir ļoti svarīgi atrast papildus finanšu līdzekļus, lai aktualizētu darba drošības jautājumus valstī. Šobrīd Leonardo da Vinci projekta ietvaros bulgāri gatavo e-apmācību programmu.

Izskatāmais jautājums: ES valstu labie piemēri par darbā gūto traumu novēršanu – Polija

Rezumējums:

Agnieszka Rolewska, Polijas Lauksaimniecības darba devēju federācija, un Danuta Kozusznik, Polijas Lauksaimnieku apvienību un lauksaimnieku organizāciju apvienība, informē par Polijas Darba drošības institūta darbību. Kā galvenie darbības virzieni ir zinātniskā darbība, rehabilitācija, ārstniecība un apmācības. Informē par Institūta īstenotu projektu, kā ietvaros ir izstrādāts MSD definīcijas priekšlikums. Institūts veic aptaujas par MSD riskiem, uzdodot jautājumus lauksaimniekiem par smagumiem, augstumiem, sajūstām sāpēm, tādējādi izvērtējot MSD situāciju lauksaimniecībā. Polija piedāvā savu pieredzi citu valstu institūcijām, jo Polija ir uzkrājusi lielu pieredzi tieši MSD izvērtēšanā. 60 % lauksaimnieku sūdzas par kaulu un balsta slimībām un apdrošināšanas statistika liecina, ka 21% no traumu gadījumiem ir saistīts ar MSD. 15% no apdrošināšanas atlīdzībām ir saistītas ar darba kavējumiem MSD rezultātā. Darba devējam ir jāiegūst zināšanas par darba drošību pašam un jāapmāca savi darbinieki. Darba devējs sadarbojas ar ārstu, kurš pirms darba uzsākšanas izvērtē, vai konkrētais darbinieks var strādāt noteiktu darbu. Ir izveidota asociāciju, kura izvērtē saimniecības darba apstākļu piemērotību.

Izskatāmais jautājums: Eiropas Komisijas ziņojums par MSD direktīvu

Rezumējums:

Antonio Cammarota, Eiropas Komisijas pārstāvis, iepazīstina ar sagatavoto direktīvu par MSD novēršanas pasākumiem lauksaimniecībā. Šobrīd 5 % no visiem ES darbaspējīgajiem iedzīvotājiem cieš no MSD. Zaudējumi naudas izteiksmē ir lēšami ap 163 miljardiem eiro 2 gadu laikā MSD dēļ.

EK piedāvā precizēt pirms 20 gadiem sagatavotajā direktīvā minētos riskus. Jaunās direktīva būtu horizontāla (ne sektorāla) un mērķtiecīga un šajā direktīvā netiktu iekļauti psiholoģiskie riska faktori. Mikrouzņēmumiem un MVU kā noteikta prasība būtu sākotnējā darba vietas izvērtēšana, izmantojot pārbaudes lapas, izvērtējot, vai kāda darba veikšana var sekmēt MSD. Kā priekšrocības šai direktīvai tiek minētas Eiropas likumdošanas paplašināšana, procesa vienkāršošana, atsauces tekstu samazināšana, ieviest mīkstinošus pasākumus, kas atbalsta nereglamentējošo iniciatīvu. EK pārstāvis piekrīt, ka ir jānodala un jānosaka riski un traumas, kas gūtas darba laikā un kas – ārpus darba.

Izskatāmais jautājums: Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras ziņojums

Rezumējums:

Brenda O'Brian, Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras (OSHA) pārstāve, iepazīstina ar ES iestādi (www.osha.europa.eu), kas tika izveidota ar mērķi īstenot kampaņas, preventīvus pasākumus, veicināt sadarbību un pētījumus darba drošības jautājumos. Iestādes valdē ir pārstāvji no valdībām, darba devējiem un darbiniekiem. Organizācija sadarbojas ar dažādām organizācijām no visas pasaules. Informatīva mājas lapa <http://www.healthy-workplaces.eu/lv/hw2012>. Informācija, kas tieši saistīta ar lauksaimniecību, ir pieejama http://osha.europa.eu/lv/sector/agriculture/index_html Īpaši informācija par MSD lauksaimniecībā ir pieejama

<http://osha.europa.eu/lv/sector/agriculture/msds>

Eiropas mājas lapa darba drošības jautājumos

<http://www.eurofound.europa.eu/ewco/studies/tn0611018s/it0511019q.htm>

Kopsavilkums/ leteikumi nākamajam darbam:

LV būtu daudz veicamas aktivitātes saistībā ar darba drošību, kaut vai informatīvi skaidrot lauksaimniekiem kā var elementāri novērst saslimšanas ar MSD vai kā neiegūt citas traumas darba vietā.

Kā viena no iniciatīvām varētu būt labo piemēru izplatīšana uzlīmju, flaieru vai video formātā. Ja kāda saimniecība ir veikusi uzlabojumus bez milzīgiem ieguldījumiem, to varētu stāstīt visiem, lai atvieglotu ikdienas darbus.

Aktīvi varam iesaistīties arī GEOPAI nosūtot labos piemērus no Latvijas, kādā veidā lauksaimnieki izvairās no traumām: mugurai, sprandai, dzirdei vai visam ķermenim (vibrācijas).

Sarmīte Babāne

Paraksts

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA